دوفصلنامه آموزش پزشکی
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی بابل
دوره هشتم، شمارهٔ ۱، پاییز – زمستان ۱۳۹۸، صفحه ۵۱-۴۵

مقاله تحقیقی

میزان تاثیر برخی از عوامل اجتماعی، خانوادگی و آموزشی بر افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان پردیس خودگردان رامسر

علی سیاه پشت خاچکی (PhD) [۱*]، مارال مظاهری (MD Student)[۲]، فاطمه حسین زاده دوگلسر (PhD Student)[۳]، علی مراد حیدری گرجی (PhD)[۴]، امیرحسین حسامی (MD Student)[۵]

۱. دفتر توسعه آموزش پردیس رامسر،دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۲. ، پردیس خودگردان رامسر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران،ساری، ایران
۳. دفتر توسعه آموزش پردیس رامسر، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۴. مرکز مطالعات و توسعه آموزش، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران
۵. تحقیقات دانشجویی دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، ساری، ایران

دریافت: ۹۸/۹/٤، اصلاح: ۹۸/۱۲/۱٤، پذیرش:۹۸/۱۲/۱۷

خلاصه

سابقه و هدف: نظام آموزشی هرکشور دارای سیرتکاملی ویژه ای است که تحت تأثیرعوامل تاریخی، جغرافیایی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و مسائل خاص فرهنگی آن کشور قراردارد . به اعتقاد صاحب نظران یکی از بهترین روشها برای ایجاد و حفظ نظام آموزشی خوب تربیت افراد کارآمد و متخصص است اُفت تحصیلی زمانی اتفاق می افتد که فاصله قابل توجهی بین استعداد بالقوه و توان بالفعل افراد در فعالیت های درسی و پیشرفت تحصیلی ایجاد شود. .از این رو افزایش کیفیت نظام آموزشی به عنوان اثرگذارترین عامل درتوسعه کشورها محسوب میشوند. لذا در این مطالعه بر این شدیم تا اثر فاکتورهای اجتماعی، خانوادگی و آموزشی را بر افت تحصیلی دانشجویان پردیس خودگردان رامسر بررسی نماییم.

مواد و روشها: این مطالعه مقطعی از نوع توصیفی – تحلیلی می باشد. در کل حجم نمونه ما بر اساس فرمول کوکران، ۳۰۶ دانشجو با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه تکمیل شده، جمع آوری و بررسی گردید. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان ورودی ۹۱ الی ۹۴ رشته داروسازی و پزشکی که در پردیس دانشگاه علوم پزشکی مازندران – رامسر در سال تحصیلی ۱۳۹۵ در حال تحصیل می باشد . که مجموع دانشجویان دارای افت تحصیلی و بدون افت را شامل می شود.

یافته ها: در این مطالعه، ۶۱ نفر از دانشجویان پزشکی و داروسازی که افت تحصیلی داشتند، دارای میانگین سن ۱٫۶۶±۲۴٫۱۴ سال بوده و دلایل افت تحصیلی را علاقمندی زیاد به رشته، تاهل، درآمد خوب رشته های پزشکی و داروسازی (به ترتیب ۴۶٫۳٪، ۴۹٫۲٪ و ۳۲٫۸٪) دانسته اند. همچنین عدم پیگیری والدین، اختلاف سلایق با والدین، نوع محل سکونت، طلاق و اختلاف والدین، فوت والدین، بیماری والدین (به ترتیب ۳۲٫۸٪، ۳۷٫۷٪، ۳۱٫۱٪، ۳۶٫۱٪، ۶۲٫۳٪، ۴۱٪) در افت تحصیلی دانشجویان موثر بوده است. از طرفی دیگر ضعف روحی و جسمی دانشجویان، دوستی با دوستان بدون برنامه ریزی درسی، نگرانی از آینده شغلی، شاغل بودن، اختلاف سلیقه با همکلاسیها (به ترتیب ۵۷٫۴٪ ، ۴۷٫۵٪، ۵۷٫۴٪، ۳۱٫۱٪، ۴۴٫۳٪) نیز باعث سختی و مشکلات تحصیلی دانشجویان گردیده است. عوامل اجتماعی دیگر نظیر ضعف بنیه علمی، کلاسهای درسی فشرده، اساتید متعدد برای یک واحد درسی، ایجاد فاصله بین اخذ مدرک پیش دانشگاهی و ورود به دانشگاه، حجم زیاد مطالب درسی و عدم برنامه ریزی مناسب (به ترتیب ۵۲٫۵٪، ۴۴٫۳٪، ۳۷٫۷٪، ۳۴٫۴٪، ۴۴٫۳٪، ۴۷٫۵٪) نقش بسزایی در افت تحصیلی دانشجویان داشته اند.

نتیجه گیری: در مطالعه ما عوامل اجتماعی، خانوادگی و آموزشی از دیدگاه دانشجویان در افت تحصیلی دانشجویان پزشکی و داروسازی پردیس خودگردان رامسر موثر بوده اند.

واژه های کلیدی:افت تحصیلی، اجتماعی، خانوادگی، آموزشی، دیدگاه دانشجویان

مقدمه

دانشگاهها موظف به تربیت دانشجویانی هستند که توانایی کافی برای پیشگیری، درمان و ارتقای بهداشت در جامعه داشته باشند. درحرفه پزشکی، ماموریت اصلی آموزش، تربیت پزشکان توانمند و شایسته است که دانش، نگرش و مهارت های لازم را برای حفظ و ارتقای سلامت جامعه داشته باشند. برای رسیدن به این هدف، آموزش بالینی نقش اساسی و مهمی دارد(۱). نظام آموزشی هرکشور دارای سیرتکاملی بخصوصی است که تحت تأثیرعوامل تاریخی،

* نویسنده مسئول مقاله: علی سیاه پشت خاچکی
آدرس: ایران، ساری، دانشگاه علوم پزشکی مازندران، دفتر توسعه آموزش پردیس رامسر تلفن: ۰۱۱-۵۵۲۲۸۱۱۵
Email: a.siahposht@mazums.ac.ir

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]

جغرافیایی، اقتصادی و ... قرار دارد .به اعتقاد صاحب نظران یکی از بهترین روشها برای ایجاد و حفظ نظام آموزشی خوب تربیت افراد کارآمد است. شرایط حال و آینده افراد جامعه باعث گردیده تا دانشجویان همانند سایراقشارجامعه مسئولیتهای بیشتری دردانشگاه به عهده بگیرند .دانشگاهها به عنوان مراکز تفکر و تولید دانش وظیفه تربیت نیروی انسانی متخصص و پاسخگو به نیازهای حال و آینده جامعه را برعهده دارند. دانشگاهها هرساله دانشجویان جدیدالورود را پذیرش و دانشجویانی را نیز فارغ التحصیل می کنندکه دراین چرخه مستمرتوجه به کیفیت آموزشی از جایگاه بخصوصی برخوردار است. ازاین رو افزایش کیفیت نظام آموزشی به عنوان اثرگذارترین عامل درتوسعه کشورها محسوب می شوند(۲).

سازمان یونسکو مفهوم افت تحصیلی را به تکرار پایه، ترک تحصیل زودرس وکاهش کیفیت آموزشی و تحصیلی افراد نسبت میدهد. ارزشیابی مداوم و مستمر وضعیت تحصیلی دانشجویان درطول تحصیل یکی از ارکان ضروری بهبودکیفیت نظام آموزشی دانشگاهها بوده است. این امر در تدوین برنامه آموزشی بهتر، ارتقای کیفیت آموزشی تأثیر بسزایی دارد.بسیاری از دانشجویان با ورود به دانشگاه به سرعت خودرا با شرایط جدید انطباق داده،با انعطاف پذیری شرایط ایجادشده را می پذیرند و با تسلط برموقعیت خود موفقیت های تحصیلی لازم را کسب می کنند . در مواردی دیگر قبولی دردانشگاه موجب می گردد در زمینه محرومیتهای خانوادگی و روانی، تضادهای درونی نمایان ترشده، اضطراب افزایش یابد. درچنین مواردی دانشجو قادربه سازگاری کارآمد و اثربخش نیست ودچار افت تحصیلی می گردد(۳).

افت تحصیلی دانشجویان از مشکلات مهم دانشجویان و جامعه است که موجب هدر رفتن نیروی انسانی و هزینه های صرف شده می شود و گریبانگیر تمامی مقاطع تحصیلی است .به اعتقاد صاحبنظران یکی از بهترین روشها جهت ایجاد و حفظ نظام آموزشی خوب، تربیت افراد کار آمد و متخصص می باشد. مطالعات اخیر روند رو به افزایش افت تحصیلی را در بین دانشجویان پزشکی نشان می دهد (۲). از جمله عوامل موثر وهم تاثیرگذار در عدم موفقیت دانشجویان نداشتن اساتید مناسب نداشتن منابع مطالعه مناسب تفاوت سوالات امتحانات جامع با موضوعات ارائه شده در کلاس و عدم مطالعه مناسب وکمبود وقت بوده است(۴). همچنین مهمترین عوامل افت تحصیلی وضعیت اقتصادی خانواده و برنامه ریزی و زمانبندی ساعت مطالعه در روز بود . ارتباط معناداری بین سن و ضعیت تاهل و شغل دانشجویان با افت تحصیلی دانشجویان مشاهده نشد(۵). ازاین رو هر سیستم موظف است که به کاهش عملکرددرسی فراگیران خود که منجر به از دست رفتن هزینه های جاری، بی انگیزگی و کاهش روحیه در فرد می شود توجه نموده و با شناسایی ویژگی های فردی و آموزشی دانشجویان و سایر عوامل مؤثر به فر آیند آموزش آنان اهتمام ورزد. با شناخت عوامل مؤثر بر افت تحصیلی دانشجویان که هوشمندترین افراد جامعه و آینده سازان هرکشوری هستند، می توان به منظور موفقیت دانشجویان درکسب مهار ت های علمی جهت دستیابی به رسالت دانشگاه برنامه ریزی صحیح نموده و به روند رشد آموزشی کمک نمود (۳).

این مطالعه به منظور بررسی عوامل موثر (اجتماعی، خانوادگی و آموزشی) بر اُفت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان این پردیس انجام خواهد شد تا با شناخت علل وعوامل مؤثر برافت تحصیلی، دست اندرکاران را درطراحی و اجرای برنامه های مداخله ای درجهت پیشگیری از افت تحصیلی و به دنبال آن بهبود وضعیت روانی ورفتاری دانشجویان و درنهایت استفاده بهینه ازمنابع کشوردرسرمایه گذاری بخش آموزش عالی کمک نماید.

مواد و روشها

این پژوهش یک مطالعه توصیفی تحلیلی است تمام دانشجویان ورودی ۹۱ تا ۹۴ بوده که به تعداد ۳۰۶ نفر بوده و این تعداد شامل هم دانشجویان دارای افت و هم دانشجویان بدون افت بوده که ما چون دلایل و عوامل موثر بر روی افت دانشجویان را بررسی کردیم. در کل حجم نمونه ما بر اساس فرمول کوکران، ۳۰۶ دانشجو با روش نمونه گیری تصادفی انتخاب شدند و پرسشنامه تکمیل شده، جمع آوری و بررسی گردید.

ابزار پژوهش شامل دو بخش کلی است . بخش اول شامل اطلاعات دموگرافیکی همچون " جنس، رشته ی تحصیلی، مقطع تحصیلی، تعداد واحدهای گذرانیده و معدل " برای دانشجو و اطلاعاتی همچون " سن، جنس، رشته ی تحصیلی، مقطع تحصیلی، وضعیت استخدام و سابقه ی تدریس بالینی " برای مدرس بالینی است و بخش دوم نیز حاوی سوالاتی عوامل فردی و خانوادگی (۱۰ سوال)، عوامل اجتماعی و همسالان (۴ سوال)، عوامل آموزشی و تحصیلی (۶سوال با علامت O) طراحی شده است. سؤالات هر حیطه بر مبنای مقیاس لیکرت رتبه بندی و به صورت نامطلوب تا مطلوب و به ترتیب با امتیازهای ۰تا ۴ امتیازبندی می گردد به طوری که از مجموع ۳۲ سؤال در کل پرسشنامه، حداکثر نمره قابل کسب ۱۲۸ و حداقل آن صفر خواهد بود.

پرسشنامه براساس مطالعات کتابخانه ای، مقالات و مطالعات انجام شده در این زمینه از قبیل ملکان و همکاران (۲۰۰۶)(۱). فصیحی و همکاران (۲۰۰۴)(۶)، زارعیان و همکاران (۲۰۰۶)(۷) در تحقیقات فوق الذکر هرکدام به صورت مجزا روایی و اعتبار سنجیده شده بود که به عنوان مثال در تحقیق فصیحی و همکاران (۲۰۰۴) روایی پرسش نامه با استفاده از کتب و مقاله های علمی و با بهره گیری از نظرات اساتید تعیین شد و برای تعیین پایایی آن نیز از روش ثبات درونی (ضریب آلفای کرونباخ) استفاده شد. این ضریب برای کل پرسشنامه ۸۹ .۰ محاسبه شد(۶) .

در تحقیق حاضر نیز برای روایی پرسشنامه از روش اعتبار محتوا به صورت کیفی از طریق مشاوره با اساتید و کارشناسان آموزش پزشکی استفاده شد. بدین صورت که از ده نفر از متخصصین درخواست شد پس از مطالعه دقیق ابزار، دیدگاههای اصلاحی خود را به صورت مبسوط و کتبی ارایه نمایند. تاکید شد که در ارزیابی کیفی روایی محتوا رعایت دستور زبان، استفاده از کلمات مناسب، اهمیت آیتم ها، قرارگیری آیتم ها در جای مناسب خود را مورد توجه قرار دهند. پس از جمع آوری ارزیابی متخصصین، با مشاوره با اعضای تیم تحقیق،تغییرات لازمه در ابزار اعمال شد. و پایایی ابزار با انجام آزمون مقدماتی و دادن پرسشنامه به ۳۰ نفر از دانشجویان به صورت تصادفی و محاسبه ضریب آلفای کرونباخ ۹۴/. مورد تایید قرار گرفت. ضریب پایایی پرسشنامه از طریق محاسبه شاخص پیوستگی درونی (آلفای کرونباخ) برای هر یک از حیطه ها و برای کل پرسشنامه محاسبه گردید. آلفای کرونباخ به ترتیب برای خصوصیات فردی فراگیر (۰/۸۹)، مدرس بالین (۰/۸۶)، محیط بالین (۰/۸۳)، برنامه ریزی آموزشی (۰/۹۲)، و ارزشیابی بالینی (۸۹/.) و برای کل پرسشنامه ۰/۹۴ بود. پرسشنامه ها بدون نام

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]

است و به واحدهای مورد پژوهش توضیح داده خواهد شد شرکت در پژوهش اختیاری است و اطلاعات آنها محرمانه خواهد ماند. جهت جمع آوری داده ها ابتدا با هماهنگی مسئولین آموزشی دانشکده، پرسش نامه در اختیار پژوهش شوندگان قرار گرفت و عنوان مورد پژوهش برای آنها تشریح گردید. با حضور در آموزش بالینی بیمارستانها، پرسشنامه ها در اختیار کارآموزان و کارورزان، اعضای هیئت علمی و اساتید بالینی حق التدریس گرفت. پرسشنامه ها بدون نام است و اطلاعات تکمیلی پژوهش شوندگان نزد پژوهشگر بدون ذکر نام خواهد بود.

یافته ها

این مطالعه مقطعی از نوع توصیفی – تحلیلی می باشد. جامعه آماری شامل تمامی دانشجویان ورودی ۹۱ الی ۹۴ رشته داروسازی و پزشکی که در پردیس دانشگاه علوم پزشکی مازندران – رامسر در سال تحصیلی ۱۳۹۵ در حال تحصیل می باشد که شامل ۳۰۶ نفر دانشجو پزشکی و داروسازی مشغول به تحصیل هستندکه دانشجویان دارای افت تحصیلی و بدون افت را شامل می شود.

در جداول زیر مشخصات دموگرافیک افراد شرکت کننده و پاسخ آنها به پرسش های پرسشنامه نشان داده شده است. میانگین سن افراد شرکت کننده ۲۴,۱۴±۱,۶۶ سال با دامنه تغییرات ۲۰ تا ۳۰ سال و میانه و مد ۲۴ سال بوده است. سن افراد به تفکیک جنسیت نیز بررسی شد که برای افراد شرکت کننده خانم میانگین سن ۲۴,۵۲±۱,۷۲ سال و برای افراد شرکت کننده مذکر میانگین سن ۲۳,۵۲±۱,۳۷ سال بوده است (جدول ۱).

در ادامه شرکت کنندگان به سوالات مربوط به تاثیر عوامل مورد مطالعه بر افت تحصیلی پاسخ دادند که نتایج به طور مختصر در جداول زیر توضیح داده شده است. گزینه های مورد انتخاب پرسشنامه شامل ۵ گزینه "۱=خیلی کم، ۲=کم، ۳=متوسط، ۴=زیاد و ۵=خیلی زیاد " طراحی شده است. که در جداول مربوطه به شکل کامل نشان داده شده است (جدول ۲ و جدول ۳).

جدول ۱: درصد فراوانی متغیرهای دموگرافیک به طور کلی و به تفکیک جنسیت

متغیر	درصد فراوانی		
	زنان	مردان	کل
دانشجو	پزشکی: ۱۵ نفر (۲۴,۶٪) داروسازی: ۲۳ نفر (۳۷,۷٪)	پزشکی: ۸ نفر (۱۳,۱٪) داروسازی: ۱۵ نفر (۲۴,۶٪)	پزشکی: ۲۳ نفر (۳۷,۷٪) داروسازی: ۳۸ نفر (۶۲,۳٪)
تاهل	مجرد: ۲۹ نفر (۴۷,۵٪) متاهل: ۹ نفر (۱۴,۸٪)	مجرد: ۲۰ نفر (۳۲,۸٪) متاهل: ۳ نفر (۴,۹٪)	مجرد: ۴۹ نفر (۸۰,۳٪) متاهل: ۱۲ نفر (۱۹,۷٪)
درآمد	پایین: ۱ نفر (۱,۶٪) متوسط: ۳ نفر (۴,۹٪) خوب: ۳۴ نفر (۵۵,۷٪)	پایین: ۴ نفر (۴,۹٪) متوسط: ۳ نفر (۴,۹٪) خوب: ۱۶ نفر (۲۶,۳٪)	پایین: ۵ نفر (۸,۲٪) متوسط: ۶ نفر (۹,۸٪) خوب: ۵۰ نفر (۸۲٪)
سکونت	با خانواده: ۴ نفر (۶,۶٪) خوابگاه: ۷ نفر (۱۱,۵٪) منزل شخصی: ۲۷ نفر (۴۴,۳٪)	با خانواده: ۵ نفر (۸,۲٪) خوابگاه: ۱ نفر (۱,۶٪) منزل شخصی: ۱۷ نفر (۲۷,۸٪)	با خانواده: ۹ نفر (۱۴,۸٪) خوابگاه: ۸ نفر (۱۳,۱٪) منزل شخصی: ۴۴ نفر (۷۲,۱٪)
شغل	شاغل: ۱ نفر (۱,۶٪) بیکار: ۳۷ نفر (۶۰,۷٪)	شاغل: ۵ نفر (۸,۲٪) بیکار: ۱۸ نفر (۲۹,۵٪)	شاغل: ۶ نفر (۹,۸٪) بیکار: ۵۵ نفر (۹۰,۲٪)
جنسیت	۳۸ نفر (۶۲,۳٪)	۲۳ نفر (۳۷,۷٪)	

جدول ۲: درصد فراوانی گزینه های انتخاب شده در پرسشنامه توسط دانشجویان

	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
تاثیر کم علاقگی بر افت تحصیلی	۰	۰	۸ نفر (۱۳,۱٪)	۲۶ نفر (۴۲,۶٪)	۲۷ نفر (۴۴,۳٪)
تاثیر تاهل بر افت تحصیلی	۳ نفر (۴,۹٪)	۱۶ نفر (۲۶,۲٪)	۳۰ نفر (۴۹,۲٪)	۱۰ نفر (۱۶,۴٪)	۲ نفر (۳,۳٪)
تاثیر درآمد بر افت تحصیلی	۲ نفر (۳,۳٪)	۹ نفر (۱۴,۸٪)	۱۸ نفر (۲۹,۴٪)	۲۰ نفر (۳۲,۸٪)	۱۲ نفر (۱۹,۷٪)
تاثیر عدم پیگیری تحصیلی والدین بر افت تحصیلی	۱۱ نفر (۱۸٪)	۲۰ نفر (۳۲,۸٪)	۲۰ نفر (۳۲,۸٪)	۸ نفر (۱۳,۱٪)	۲ نفر (۳,۳٪)
تاثیر اختلاف سلایق والدین بر افت تحصیلی	۸ نفر	۱۱ نفر (۱۸٪)	۲۳ نفر	۷ نفر (۱۱,۵٪)	۱۲ نفر

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]

	(٪۱۳,۱)		(٪۳۷,۷)	(٪۱۹,۷)
تاثیر نوع محل سکونت بر افت تحصیلی	۵ نفر (٪۸,۲)	۱۵ نفر (٪۲۴,۶)	۱۹ نفر (٪۳۱,۱)	۱۷ نفر (٪۲۷,۹)	۵ نفر (٪۸,۲)
تاثیر طلاق و اختلاف والدین بر افت تحصیلی	۱ نفر (٪۱,۶)	۲ نفر (٪۳,۳)	۱۱ نفر (٪۱۸)	۲۲ نفر (٪۳۶,۱)	۲۵ نفر (٪۴۱)
تاثیر فوت والدین بر افت تحصیلی	۰	۲ نفر (٪۳,۳)	۷ نفر (٪۱۱,۵)	۱۴ نفر (٪۲۳)	۳۸ نفر (٪۶۲,۳)
تاثیر بیماری والدین بر افت تحصیلی	۰	۳ نفر (٪۴,۹)	۹ نفر (٪۱۴,۸)	۲۵ نفر (٪۴۱)	۲۴ نفر (٪۳۹,۹)
تاثیر ضعف جسمی و روحی دانشجو بر افت تحصیلی	۰	۱ نفر (٪۱,۶)	۴ نفر (٪۶,۶)	۲۱ نفر (٪۳۴,۴)	۳۵ نفر (٪۵۷,۴)

جدول ۳: درصد فراوانی گزینه های انتخاب شده در پرسشنامه توسط دانشجویان

	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
تاثیر دوستان بر افت تحصیلی	۱ نفر (٪۱,۶)	۴ نفر (٪۶,۶)	۱۲ نفر (٪۱۹,۷)	۲۹ نفر (٪۴۷,۵)	۱۵ نفر (٪۲۴,۶)
تاثیر نگرانی از آینده شغلی بر افت تحصیلی	۰	۹ نفر (٪۱۴,۸)	۳۵ نفر (٪۵۷,۴)	۱۴ نفر (٪۲۳)	۳ نفر (٪۴,۹)
تاثیر شاغل بودن بر افت تحصیلی	۳ نفر (٪۴,۹)	۱۷ نفر (٪۲۷,۹)	۱۸ نفر (٪۲۹,۵)	۱۹ نفر (٪۳۱,۱)	۴ نفر (٪۶,۶)
تاثیر اختلاف سلایق همکلاسی ها بر افت تحصیلی	۱۴ نفر (٪۲۳)	۲۷ نفر (٪۴۴,۳)	۱۲ نفر (٪۱۹,۷)	۶ نفر (٪۹,۸)	۲ نفر (٪۳,۳)
تاثیر ضعف بنیه علمی بر افت تحصیلی	۷ نفر (٪۱۱,۵)	۱۲ نفر (٪۱۹,۷)	۳۲ نفر (٪۵۲,۵)	۹ نفر (٪۱۴,۸)	۱ نفر (٪۱,۶)
تاثیر کلاس های فشرده بر افت تحصیلی	۲ نفر (٪۳,۳)	۴ نفر (٪۶,۶)	۲۷ نفر (٪۴۴,۳)	۱۶ نفر (٪۲۶,۲)	۱۲ نفر (٪۱۹,۷)
تاثیر اساتید متعدد بر افت تحصیلی	۸ نفر (٪۱۳,۱)	۶ نفر (٪۲۶,۲)	۲۱ نفر (٪۳۴,۴)	۹ نفر (٪۱۴,۸)	۱ نفر (٪۱,۶)
تاثیر فاصله گرفتن مدرک پیش دانشگاهی تا ورود به دانشگاه بر افت تحصیلی	۱۴ نفر (٪۲۳)	۱۶ نفر (٪۲۶,۲)	۲۱ نفر (٪۳۴,۴)	۹ نفر (٪۱۴,۸)	۱ نفر (٪۱,۶)
تاثیر حجیم بودن درس ها بر افت تحصیلی	۰	۷ نفر (٪۱۱,۵)	۱۶ نفر (٪۲۶,۲)	۲۷ نفر (٪۴۴,۳)	۱۱ نفر (٪۱۸)
تاثیر برنامه ریزی بی نظرم بر افت تحصیلی	۰	۳ نفر (٪۴,۹)	۱۰ نفر (٪۱۶,۴)	۲۹ نفر (٪۴۷,۵)	۱۹ نفر (٪۳۱,۱)

بحث و نتیجه گیری

در مطالعه ما اکثر جمعیت مونث و اکثرا داروساز بودند که شاید به دلیل عدم وجود کشیک در داتشجویان داروسازی در پر کردن پرسشنامه ها همکاری و انگیزه بهتری داشتند. افراد زیادی مجرد و با درآمد مالی خوب بودند و در منزل شخصی سکونت داشتند و اکثرا بدون شغل بودند. از نظر اکثریت دانشجویان، علاقه مندی به رشته، طلاق و اختلاف بین والدین، فوت و بیماری والدین، ضعف روحی و جسمی دانشجوتاثیر خیلی زیاد در افت تحصیلی و میزان درآمد،دوستی با کسانی که برنامه ریزی اختصاصی ندارند، شاغل بودن، اساتید متعدد برای واحد درسی حجیم بودن درسها و عدم داشتن برنامه ریزی مناسب برای درس خواندن تاثیر زیاد در افت تحصیلی داشته است همچنین از نظر اکثر دانشجویان اختلاف سلیقه با والدین ومتاهل بودن و محل سکونت و نگرانی از آینده شغلی و ضعف بنیه علمی و کلاسهای فشرده و متعدد برای یک واحد و فاصله افتادن بین اخذ مدرک پیش دانشگاهی و رفتن به دانشگاه تاثیر متوسط در افت تحصیلی داشته است. پیگیری والدین در امور درسی تاثیر کم و متوسطی در عدم ایجاد افت تحصیلی داشت.

قاسمی و همکاران (۱۳۹۳) با هدف تعیین فراوانی افت تحصیلی و مقایسه عوامل مؤثر بر آن از دیدگاه دانشجویان با و بدونافت تحصیلی انجام دادند. این

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]

مطالعه بر روی ۱۴۸ دانشجوی پرستاری مامایی خرم آباد به روش نمونه گیری در دسترس انجام شد. افت تحصیلی کاهش نمره استاندارد و بیشتر در نظر گرفته شد. متاسفانه در مطالعه ما معیاری برای تعیین افت تحصیلی و طبقه بندی دانشجویان بر اساس آن وجود نداشت. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه ای شامل اطلاعات جمعیت شناختی و عوامل مؤثر بر افت تحصیلی بود . ۳۶ ٪ دانشجویان افت تحصیلی داشتند . مهم ترین علل افت تحصیلی از دیدگاه دانشجویان با افت تحصیلی مشابه مطالعه ما، زیاد بودن واحدهای درسی در هر ترم، شیوه تدریس اساتید، فوت یک فرد نزدیک و از دیدگاه دانشجویان بدون افت تحصیلی برنامه ریزی آموزشی، زیاد بودن واحدهای درسی در هر ترم گزارش شد (۹). در مطالعه ما نیز حجیم بودن دروس، نحوه آموزش و زیادی واحد های هر ترم جزء علت افت تحصیلی بوده است. خزاعی و همکاران در سال ۱۳۸۶ یک مطالعه مورد شاهدی جهت بررسی افت تحصیلی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه، بر روی ۲۱۵ انجام دادند. در این مطالعه دانشجویی که حداقل یک بارمشروط شده باشد را به عنوان دانشجوی ناموفق و دانشجویی که معدل آن بالای ۱۵ شده بود را به عنوان دانشجوی موفق در نظر گرفتند .از این افراد ۸۰،۶ درصد در مقطع علوم پایه، ۱۶،۷۵ درصد در مقطع فیزیوپاتولوژی و ۳،۵ درصد در مقطع بالینی دچار افت تحصیلی شده بودند . تاهل داشتن، سن بالا، بی سوادی پدر و مادر و شاغل بودن دانشجو از علل افت تحصیلی دانشجویان بود که در مطالعه ما تاهل داشتن تاثیر متوسط روی افت تحصیلی داشت (۱۰) .

وجود برنامه مدون آموزشی برای آموزش بالینی، توجه به کیفیت آموزش دانشجو، نظرسنجی از بیماران بستری در مورد نحوه مراقبت دانشجو هربخش ارزیابی نموده اند (۱۱). نتایج تحقیق Papp و همکاران نشان داد دانشجویان زمانی محیط آموزشی را مناسب ارزیابی می کنند که ارتباط خوبی بین پرسنل وجود داشته و دانشجویان به عنوان یک همکار جوان مورد پذیرش قرار گیرند، از نظر دانشجویان محیطی مناسب یادگیری است که به دانشجویان احترام گذاشته و فرصت مناسبی را برای یادگیری و دستیابی اهداف به آن ها داده شود (۱۲). لذا توصیه می شود که به این مقاله توجه بیشتری گردد. محیط یادگیری دانشجویان ترکیبی روان شناسانه است که شامل عوامل شناختی، فرهنگی، اجتماعی روانی و تحصیلی، عاطفی و انگیزشی است که از طریق آن مدرسان و دانشجویان با یکدیگر کار می کنند و دستیابی به بازده یادگیری رضایت‌بخش بدون وجود محیطی با عناصر سالم بسیار مشکل خواهد بود بنابراین آنچه، که باید در ابتدای امر مورد توجه قرار گیرد فراهم کردن محیطی با عناصر سالم می باشد(۱۳). لذا توصیه می شود که دست اندرکاران به این نکته مهم که باعث ایجاد تنش وکاهش انگیزه یادگیری در دانشجویان می شود، توجه خاصی مبذول نمایند و از راهکارهای مناسبی در این زمینه استفاده نمایند. همچنین توصیه می شود که همکاری با دانشجویان از سوی کارکنان بخش به عنوان یک معیار ارزشیابی سالانه پرسنل در نظر گرفته شود. از سوی دیگر مربیان با اقتدار و درایت خود، می توانند نقش بسیار موثری در ایجاد جو متاسب برای همکاری با دانشجویان از سوی پرسنل فراهم نمایند(۱۴). در مطالعه در رابطه با عوامل استرس زای شغلی و شرایط نامساعد محیطی با آستنوپی افزایش ساعات کار با کامپیوتر در شیوع آستینوپی موثر شناخته نشده است. این موضوع بیانگر این مطلب است که در شرایط مناسب محیطی و روانی دامنه تطابق چشم بالا رفته و طولانی بودن ساعات کاری نمی تواند به خستگی چشم و در نتیجه آسیب روحی مروبط به آن شود.

در مطالعه حاضر عوامل اجتماعی، خانوادگی و آموزشی از دیدگاه دانشجویان در افت تحصیلی دانشجویان پزشکی و داروسازی پردیس خودگردان رامسر موثر بوده اند.

تقدیر و تشکر

این مقاله از پایان نامه دوره دکترای حرفه ای پزشکی مصوب (کد طرح۲۷۸۷) و دفاع شده در دانشکده پزشکی پردیس خودگردان رامسر استخراج شده است. نویسندگان بر خود لازم می دانند مراتب تشکر صمیمانه خود را از کارکنان، مسئولان پژوهشی دانشکده پزشکی پردیس خودگردان رامسر به دلیل حمایت مالی و هیئت داوران پایان نامه که ما را در انجام و ارتقاء کیفی این پژوهش یاری دادند، اعلام نمایند.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]

The effect of social, familial and educational factors of academic failure from the perspective of Ramsar Campus students

A. Siahposht Kachaki (PhD)[1*], M. Mazaheri (MD Student)[2], F. Hosseinzadeh D. (PhD Student)[3], A. Moradheydari G. (PhD)[4], A. Hessami (MD Student)[5]

1- Education Development Center of Ramsar Campus, Mazandaran University of Medical Sciences,Sari , Iran

2- Faculty of Medicine, Ramsar Campus, Mazandaran University of Medical Sciences,Sari, Iran

3- Education Development Center of Ramsar Campus, Mazandaran University of Medical Sciences,Sari , Iran

4- Education Development Center, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

5- Student Research Committee, Faculty of Medicine, Mazandaran University of Medical Sciences, Sari, Iran

Biannual Medical Education, Babol Univ Med Sci; 8(1); Autumn & Winter 2019-2020; pp: 45-51

Received: Nov 25 th 2019, Revised: March 4th 2020, Accepted: March 7th 2020

ABSTRACT

BACKGROUND AND OBJECTIVE: Experts believe that one of the best ways to create and maintain a good education system is to train efficient and professional people. Academic failure occurs when there is a significant gap between potential and actual ability of individuals in their academic activities and academic progress. Therefore, increasing the quality of the education system is considered to be the most influential factor in developing countries. Therefore, in this study we aimed to investigate the effect of social, family and educational factors on academic drop of Ramsar campus students.

METHODS: This is a cross sectional descriptive anaiytical study. Based on cochrains formula, 306 students were selected by random sampling and completed questionnaires.The statistical population includes all students of 91-94 pharmacy and medical students who are studying on the campus of mazandaran university of medical science Ramsar in academic year 2016. That includes the total number of students with and without academic decline..

FINDINGS: In this study, 61 medical and pharmacy students with a mean age of 24.14±1.6 years had a mean interest in major, marital status, good income in medical and pharmaceutical fields (32.8 % ,46.3%, 49.2%, respectively). Also, lack of parental follow-up, parental differences, type of residence, divorce and parental differences, parental death, parental illness (32.8%, 37.7%, 31.1%, 36.1%, 62.3% and 41% respectively) were effective in students' academic decline.

CONCLUSION: In our study social, family and educational factors have been effective factors in students' academic decline in ramsar compus.

KEY WORDS: Academic drop, Social, Family, Educational, students' viewpoints

*Corresponding Author; **A. Siyaposht Khachaki**

Address Education Development Office of Ramsar Campus, Mazandaran University of Medical Sciences,Sari, Iran

Tel: +9801155228115

Email: a.siahposht@mazums.ac.ir

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]

References

1.Alavi M, Abedi H. Nursing students' experiences and perceptions of effective instructor in clinical education. Iranian Journal of Medical Education. 2008;7(2):325-34.

2.Berk LE, Meyers AB. Infants, children, and adolescents: Allyn and Bacon Boston; 1996.

3.Karabenick SA. Fear of success, achievement and affiliation dispositions, and the performance of men and women under individual and competitive conditions 1. Journal of Personality. 1977;45(1):117-49.

4.Hosseini Shahidi L, Atarodi A, Moghimian M. The survey of using learning strategies rate in students. The Horizon of Medical Sciences. 2005;11(1):53-60.

5.Rahimi B, Jabbari N, Rahmatnejad L, Mohammadpour Y, Kazemi N. Evaluation of the factors affecting students'academic failure in urmia university of medical sciences in 1390. The Journal of Urmia Nursing and Midwifery Faculty. 2013;11(8):614-21.

6.Fasihi HT, Soltani AS, Tahami S, Mohammad AS. Viewpoints of medical students about the quality of clinical education. 2004.

7.Zareeyan A, Delaram M. The situation of clinicaleducation from the student's viewpoints in nursing andmidwifery school of Shahrekord university of medicalsciences. Iran J Med Educ. 2006;6(2):134-9.

8.Azimi N, Bagheri R, Mousavi P, Bakhshandeh-Bavrsad M, Honarjoo M. The Study of Clinical Education Problems and Presenting Solutions for improvement its Quality in Midwifery. Research in Medical Education. 2017;8(4):43-51.

9.Ghasemi F, Hasanvand S, Valizadeh F. Frequency of academic failure and its associated factors from the viewpoint of students with and without academic failure in the Faculty of Nursing and Midwifery, Khoramabad, Iran. Journal of Nursing Medical Education. 2014;3(1):71-79

10.Edalatkhah H, Jahangiri S, Khanbabzadeh M, Firuz A, Hashemi LM. Educational Status of Ardabil University of Medical Sciences Graduates. Iranian Journal of Medical Education. 2005;5(2):193-195

11.Sand-Jecklin K. Assessing nursing student perceptions of the clinical learning environment: refinement and testing of the SECEE inventory. Journal of Nursing Measurement. 2009;17(3):232.

12.Moulding NT, Silagy C, Weller D. A framework for effective management of change in clinical practice: dissemination and implementation of clinical practice guidelines. Quality and Safety in Health Care. 1999;8(3):177-83.

13.Betancourt JR. Cross-cultural medical education: conceptual approaches and frameworks for evaluation. Academic Medicine. 2003;78(6):560-9.

14.Henzi D, Davis E, Jasinevicius R, Hendricson W. North American dental students' perspectives about their clinical education. Journal of Dental Education. 2006;70(4):361-77.

[Downloaded from mededj.ir on 2026-11-19]